

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความหมาย และประสบการณ์การช่วยฟื้นคืนชีพของพยาบาลประจำการที่ปฏิบัติงานในแผนกอุบัติเหตุและฉุกเฉิน โดยอาศัยฐานแนวคิดที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมเป็นความไวเชิงทฤษฎี 4 แนวคิด ได้แก่ แนวคิดการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นสูง นโยบายและแนวทางการปฏิบัติช่วยฟื้นคืนชีพ แผนกอุบัติเหตุและฉุกเฉินของโรงพยาบาลชุมชนที่เป็นสถานที่เก็บรวบรวมข้อมูล กฎหมายการประกอบวิชาชีพการพยาบาล และแนวคิดทฤษฎีปฏิสัมพันธ์สัญลักษณ์ในกระบวนการดำเนินการวิจัย เพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจถึง ความหมายและประสบการณ์ตรงในการปฏิบัติการช่วยฟื้นคืนชีพตามการรับรู้ของพยาบาลประจำการ ซึ่งเป็นประเด็นที่ยังไม่มีความกระจ่างชัดเจนเพียงพอ และข้อความรู้ที่ค้นพบจากสภาพการณ์จะเป็นแนวทางให้จัดบริการพยาบาลที่ตอบสนองต่อความต้องการของพยาบาลผู้ให้บริการเพื่อให้การพยาบาลอย่างมีประสิทธิภาพแก่ผู้รับบริการในที่สุด ในการศึกษาผู้วิจัยได้จำแนกกระบวนการวิจัยเป็น 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ระยะเตรียมความพร้อมก่อนดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 2 ระยะเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 3 ระยะเขียนรายงานการวิจัย

ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ระยะที่ 1 ระยะเตรียมความพร้อมก่อนดำเนินการวิจัย

ในกระบวนการดำเนินการวิจัยเพื่อศึกษาความหมายและประสบการณ์การช่วยฟื้นคืนชีพของพยาบาลประจำการ แผนกอุบัติเหตุและฉุกเฉิน ตามการรับรู้ของพยาบาลประจำการที่มีประสบการณ์ตรงในการปฏิบัติการช่วยฟื้นคืนชีพ ผู้วิจัยอาศัยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพในการค้นหาคำตอบ ซึ่ง ผู้วิจัยได้มีการเตรียมความพร้อมก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

1. **เตรียมตัวผู้วิจัย** เนื่องจากการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพนั้น ผู้วิจัยทำหน้าที่เสมือนเครื่องมือเก็บข้อมูลที่สำคัญ (ซาซ โพรธิตา, 2543, หน้า 11) สำหรับงานวิจัย ดังนั้นในการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงควรเตรียมความพร้อมสำหรับดำเนินการวิจัยทั้งในระยะก่อน และระหว่างการดำเนินการวิจัย ดังนี้คือ

1.1 ด้านระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยศึกษาเกี่ยวกับระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ 1 รายวิชา รวม 3 หน่วยกิต ศึกษาวิชาระเบียบวิธีวิจัยเรื่องวิจัยเชิงคุณภาพจำนวน 6 ชั่วโมง ในรายวิชาระเบียบวิธีวิจัยทางการแพทย์และศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดและกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพจำนวน 12 ชั่วโมงในรายวิชาสัมมนาวิจัยทางการแพทย์ ทดลองฝึกปฏิบัติการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยเทคนิควิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และสร้างทักษะการวิเคราะห์ข้อมูลก่อนลงมือทำการวิจัย และมีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเกี่ยวกับวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการเก็บรวบรวม และการวิเคราะห์ข้อมูล

1.2 ด้านเนื้อหาวิชาการเกี่ยวกับแนวคิดการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นสูง นโยบายแนวทางการปฏิบัติช่วยฟื้นคืนชีพแผนกอุบัติเหตุและฉุกเฉินของโรงพยาบาลชุมชน ที่เป็นสถานที่เก็บรวบรวมข้อมูล กฎหมายการประกอบวิชาชีพการพยาบาล และแนวคิดปฏิสัมพันธ์สัญลักษณ์ เพื่อให้ผู้วิจัยเกิดความไวเชิงทฤษฎีในขณะเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

1.3 ด้านนโยบายและแนวทางการปฏิบัติและการเตรียมบุคลากรในการช่วยฟื้นคืนชีพของแผนกอุบัติเหตุและฉุกเฉิน โรงพยาบาลอ่าวอุดม อำเภอสรรพยา จังหวัดชลบุรี เพื่อให้ผู้วิจัยมีความเข้าใจปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะที่ยาบาลาปฏิบัติการช่วยฟื้นคืนชีพได้อย่างรวดเร็ว

2. เตรียมแนวคำถามสำหรับใช้ในการสัมภาษณ์ เพื่อให้ผู้วิจัย ไม่ลืมประเด็นที่ต้องการศึกษา โดยผู้วิจัยสร้างแนวคำถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งแรกยึดวัตถุประสงค์การวิจัยเป็นหลัก สำหรับแนวคำถามที่สร้างขึ้นนี้สามารถปรับเปลี่ยนและยืดหยุ่นได้ตามบริบทในขณะสัมภาษณ์ เพื่อให้ผู้วิจัยมีอิสระในการถาม สามารถค้นหาคำตอบที่ต้องการ และผู้ให้ข้อมูลมีอิสระในการตอบคำถามอย่างเต็มที่ (พิมลพรรณ อิศรภักดี, 2533, หน้า 224) ส่วนแนวคำถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งต่อไปจะถูกสร้างขึ้นจากข้อสรุปชั่วคราวที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ผ่านมาให้มีความเฉพาะเจาะจงมากขึ้นตามวงจรของกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. เตรียมแบบบันทึกข้อมูล เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

3.1 แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล เพื่อบันทึกข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพ ศาสนา ระดับการศึกษา ภูมิลำเนาเดิม ระยะเวลาตั้งแต่เริ่มปฏิบัติงานแผนกอุบัติเหตุและฉุกเฉิน ระยะเวลาที่มีประสบการณ์การเป็นหัวหน้าเวรแผนกอุบัติเหตุและฉุกเฉิน จำนวนประสบการณ์การปฏิบัติช่วยฟื้นคืนชีพที่ผ่านมา (รายละเอียดในภาคผนวก)

3.2 แบบบันทึกส่วนบุคคลของผู้วิจัยเพื่อใช้ในการบันทึกเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่ผู้วิจัยพบจากการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งที่ผ่านมา และแนวทางการแก้ไขที่จะดำเนินการต่อไป (รายละเอียดในภาคผนวก)

Sampling) โดยเลือกจากผู้ให้ข้อมูลที่มีคุณสมบัติเบื้องต้นตามที่กำหนดเช่นเดียวกัน และอาศัยผลการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งที่ผ่านมาเป็นแนวทาง ชี้นำการเลือกผู้ให้ข้อมูลกลุ่มใหม่เพื่อให้ได้ข้อมูลครอบคลุมประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการ

2. เก็บรวบรวมข้อมูล ในขั้นตอนเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การสนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก รายบุคคลเป็นวิธีการหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ มีรายละเอียดต่อไปนี้

การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Interview) ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจัดสนทนากลุ่มจำนวน 3 ครั้ง กล่าวคือ การสนทนากลุ่มครั้งที่ 1 เป็นการสนทนากลุ่มจากผู้ให้ข้อมูลสะดวกมาร่วมสนทนากลุ่มในวันหยุดราชการ และการสนทนากลุ่มครั้งที่ 2 เป็นการสนทนากลุ่มจากผู้ให้ข้อมูลสะดวกมาร่วมสนทนากลุ่มในช่วงบ่ายของวันราชการ ส่วนการสนทนากลุ่มครั้งที่ 3 เป็นการสนทนากลุ่มจากการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล ที่มีประเด็นสำคัญที่จะแลกเปลี่ยนหรืออภิปรายเพิ่มเติม และอาศัยข้อมูลที่มีอยู่ชี้นำการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล โดยผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมสนทนามีอิสระในการแสดงความคิดเห็น ทศนคติ ความเชื่อตามมุมมองของพยาบาลแต่ละคนอย่างเปิดเผย ซึ่งการสนทนากลุ่มครั้งสุดท้ายนี้ เพื่อตรวจสอบข้อมูลและค้นหาประเด็นที่แตกต่างหรือเพิ่มเติม สำหรับนำมาอธิบายประสบการณ์การช่วยฟื้นคืนชีพของพยาบาล ได้อย่างถูกต้องและชัดเจน

การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล (In-Depth Interview) ผู้วิจัยเลือกผู้ให้ข้อมูลสำหรับการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากพยาบาลที่ร่วมสนทนากลุ่มในแต่ละครั้ง โดยอาศัยข้อมูลที่มีความแตกต่าง น่าสนใจ และประเด็นที่ไม่ชัดเจนเป็นเกณฑ์ในการคัดเลือก ผู้วิจัยขอความยินยอมให้ความร่วมมือจากผู้ให้ข้อมูลเป็นรายบุคคล ในการสัมภาษณ์ผู้วิจัยใช้แนวคำถามที่สร้างขึ้นใหม่เป็นเครื่องชี้นำการสัมภาษณ์แต่ละครั้งเกี่ยวกับประเด็นที่สนใจ ซึ่งแนวคำถามจะมีลักษณะยืดหยุ่นและเปิดกว้างเพื่อให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลและข้อค้นพบที่เอื้อประโยชน์ (กุลวรรัดดา สิงหะ, 2543, หน้า 20-21) สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนการปฏิบัติดังต่อไปนี้

2.1 ทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อขอความร่วมมือในการศึกษาวิจัยถึงผู้อำนวยการและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง โรงพยาบาลชุมชนที่เป็นสถานที่ศึกษา ขณะเดียวกันผู้วิจัยแนะนำตัวกับพยาบาล และบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อศึกษาริบทของสถานที่และสร้างสัมพันธภาพกับบุคลากรในหน่วยงาน

2.2 เลือกผู้ให้ข้อมูลตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ ผู้ให้ข้อมูลเป็นพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานประจำแผนกอุบัติเหตุและฉุกเฉิน มีประสบการณ์ตรงในการช่วยฟื้นคืนชีพอย่างน้อย 1 ครั้งใน

แผนกอุบัติเหตุและฉุกเฉิน และมีความยินดีให้ความร่วมมือในการเล่าประสบการณ์การช่วย
ฟื้นคืนชีพตามการรับรู้ของตนเองด้วยความเต็มใจ

2.3 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตามแนวทางการ
ปฏิบัติต่อไปนี้ คือ

2.3.1 การพิทักษ์สิทธิ์ผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยพิทักษ์สิทธิ์ผู้ให้ข้อมูลตั้งแต่เริ่มต้น
กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลจนกระทั่งนำเสนอผลการวิจัย โดยผู้วิจัยจะให้ข้อมูลและแจ้งให้
ทราบเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเปิดเผย มีการรักษาความลับของ
ผู้ให้ข้อมูลเมื่อนำข้อมูลไปอภิปรายหรือเผยแพร่สู่สาธารณชน (กนกนุช ชื่นเลิศสกุล, 2541,
หน้า 50-51) ผู้วิจัยจะไม่เปิดเผยชื่อจริงของผู้ให้ข้อมูล และเปลี่ยนชื่อจริงเป็นนามแฝง (Berg, 1995,
pp. 213-214) รวมถึงเปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลซักถามปัญหาและข้อสงสัยเกี่ยวกับงานวิจัย
โดยผู้ให้ข้อมูลมีอิสระในการเข้าร่วมและขอลอนตัวจากการวิจัยซึ่งจะไม่มีผลกระทบทั้งทางตรง
และทางอ้อมต่อผู้ให้ข้อมูล

2.3.2 การสร้างความสัมพันธ์และความไว้วางใจ โดยผู้วิจัยคำนึงถึงปฏิสัมพันธ์ที่
เกิดขึ้นในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการพิทักษ์สิทธิ์ ให้เกียรติผู้ให้ข้อมูล และพัฒนาปฏิสัมพันธ์
อันดีในการเก็บข้อมูลอย่างต่อเนื่องตลอดกระบวนการ คือ มีการแสดงออกถึงความปรารถนาดีและ
เอื้ออาทรอย่างจริงใจ เปิดเผยตนเองในฐานะพยาบาลประจำการที่อยู่ระหว่างการทำวิจัยเพื่อ
ประกอบการศึกษาระดับปริญญาโท และเปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลซักถามจนเกิดความกระจ่างชัด
ผู้วิจัยบอกให้ผู้ให้ข้อมูลทราบถึงประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากผลการวิจัยต่อส่วนรวม อธิบายให้
เห็นความสำคัญ และคุณค่าที่จะได้รับจากผู้ให้ข้อมูล รวมถึงการรักษาจริยธรรมและจรรยาบรรณ
ของนักวิจัย โดยก่อนทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยอธิบายให้ผู้ให้ข้อมูลทราบล่วงหน้าถึง
วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนต่าง ๆ ของกระบวนการวิจัย และการนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัย
ไปใช้ รวมถึงการบอกให้ผู้ให้ข้อมูลทราบล่วงหน้าถึงความอิสระ และความยินยอมให้ความร่วมมือ
ในกิจกรรมต่าง ๆ ของงานวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้จัดทำแบบฟอร์มการให้ข้อมูลขอความยินยอมเข้าร่วม
การวิจัยสำหรับการวิจัยครั้งนี้ (รายละเอียดในภาคผนวก)

2.3.3 การตรวจสอบข้อมูล และการสร้างความน่าเชื่อถือในงานวิจัย ผู้วิจัยทำการ
ตรวจสอบข้อมูล เพื่อต้องการค้นหาความจริงตามการรับรู้ของผู้ให้ข้อมูลว่ามีความแตกต่างหรือ
บิดเบือนจากข้อสรุปที่ได้อย่างไร เพราะเหตุใด จึงสามารถนำมาจำแนกความแตกต่างหรือการ
บิดเบือนประเภทใด (Minichiello et al., 1991, p. 128 อ้างถึงใน กนกนุช ชื่นเลิศสกุล, 2541,
หน้า 65) เพื่อนำมาอธิบายปรากฏการณ์ให้เกิดความเข้าใจความคิด การกระทำของผู้ให้ข้อมูลได้
อย่างถูกต้องมากขึ้น

แนวทางในการตรวจสอบข้อมูลและการสร้างความน่าเชื่อถือของข้อมูล มีแนวทางดังนี้

2.3.3.1 ผู้วิจัยอ่านบททบทวนวรรณกรรมอย่างต่อเนื่อง ในระหว่างการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลในการดำเนินการวิจัย เพื่อเปรียบเทียบความสอดคล้องหรือความแตกต่างจากผลการค้นพบของผู้วิจัย (กนกนุช ชื่นเลิศสกุล, 2541, หน้า 66) สำหรับใช้เป็นฐานความไวเชิงทฤษฎีที่จะนำไปสู่การเข้าใจปรากฏการณ์จริงต่อไป

2.3.3.2 ผู้วิจัยตระหนักถึงการตรวจสอบความถูกต้องและความเชื่อถือได้ของข้อมูลตลอดกระบวนการวิจัย โดยมีปฏิสัมพันธ์ที่มีความสม่ำเสมอกับผู้ให้ข้อมูล และทุกครั้งที่มีการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยจะสังเกตและบันทึกความรู้สึกรู้สึกของตนเองต่อการเก็บข้อมูลครั้งนั้น เพื่อนำมาประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

2.3.3.3 ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลอีกครั้งจากการฟังเทปซ้ำ ในประเด็นที่ยังไม่มีความกระจ่าง และนำไปเก็บข้อมูลซ้ำอีกครั้งในประเด็นเดิมกับผู้ให้ข้อมูล คนเดิมจนกระทั่งได้ข้อมูลที่มีความชัดเจนเพียงพอ

2.3.3.4 ผู้วิจัยตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) เพื่อเป็นการพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ได้นั้นมีความหมายตรงตามที่ผู้ให้ข้อมูลบอกเล่า และเป็นการค้นหาความแตกต่าง-ความเหมือนในประเด็นที่พบบ่อยจากข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งจะนำไปสู่ความเข้าใจตามความหมาย ความคิด การกระทำของผู้ให้ข้อมูลอย่างแท้จริง

การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า 4 ด้าน ดังต่อไปนี้

2.3.3.4.1 การตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี (Theoretical Triangulation) ผู้วิจัยใช้แนวคิดทฤษฎีหลากหลายทฤษฎี ได้แก่ แนวคิดการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นสูง นโยบายและแนวทางการปฏิบัติช่วยฟื้นคืนชีพแผนกอุบัติเหตุและฉุกเฉินของโรงพยาบาลชุมชนที่เป็นสถานที่เก็บรวบรวมข้อมูล กฎหมายการประกอบวิชาชีพการพยาบาล และแนวคิดทฤษฎีปฏิสัมพันธ์สัญลักษณ์ ในกระบวนการดำเนินการวิจัย ทั้งนี้เพื่อเอื้อให้ผู้วิจัยมีมุมมองที่แตกต่าง กว้างขวางยิ่งขึ้นในการอธิบายและวิเคราะห์ปรากฏการณ์การช่วยฟื้นคืนชีพได้ชัดเจน ครบคลุม

2.3.3.4.2 การตรวจสอบสามเส้าด้านแหล่งข้อมูล (Data Triangulation) ในการตรวจสอบความเชื่อถือได้ของข้อมูลด้วยวิธีการนี้ ผู้วิจัยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่แตกต่างกันด้านผู้ให้ข้อมูล (Person) โดยผู้วิจัยมีการเก็บข้อมูลจากพยาบาลประจำแผนกอุบัติเหตุและฉุกเฉินเป็นหลัก และทำการเก็บข้อมูลจากพยาบาลที่ปฏิบัติงานในช่วงเวลา (Time) ที่แตกต่างกัน

ได้แก่ เวย์เข้า เวย์บ่าย และเวย์คิก เพื่อให้ได้ข้อมูล ครอบคลุมทุกช่วงเวลาของวันในการอธิบาย
ประสบการณ์การช่วยฟื้นคืนชีพของพยาบาล

2.3.3.4.3 การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

(Methodological Triangulation) โดยผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม และการ
สัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล ซึ่งการตรวจสอบความเชื่อถือได้ของข้อมูลในการสัมภาษณ์
ผู้วิจัยอาศัยเทคนิควิธีการต่าง ๆ เช่น การใช้เทคนิคการสรุปความ การสะท้อนคิดในบางช่วงของ
การสนทนา เพื่อตรวจสอบการตีความของผู้วิจัยให้ถูกต้องตรงตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูล
อย่างแท้จริง (นุจรินทร์ ภักดีทกุล, 2543, หน้า 37) และใช้เทคนิคการย้อนถามด้วยรูปคำถามใหม่
เพื่อตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลในระดับหนึ่ง จากนั้นนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มา
วิเคราะห์ซึ่งจะทำให้ข้อมูลที่มีส่วนสนับสนุนซึ่งกันและกันให้ชัดเจน และน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

2.3.3.4.4 การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย (Investigator Triangulation) ผู้วิจัย

ขอคำปรึกษา ชี้แนะจากอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่องในกระบวนการเก็บรวบรวมและ
วิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้อาจารย์ที่ปรึกษาชี้แนะและกระตุ้นให้ผู้วิจัยเกิดความคิดวิเคราะห์ในประเด็น
ที่ลึกซึ้งได้อย่างถูกต้อง

2.3.3.5 ผู้วิจัยนำผลนำโครงร่างผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาให้พยาบาลประจำการ

(ผู้ให้ข้อมูล) ตรวจสอบความตรงของข้อมูลอีกครั้ง ก่อนนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ผ่านการ
ตรวจสอบความตรงมาเขียนเป็นวิทยานิพนธ์ ทั้งนี้เพื่อให้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอ
ผลการวิจัยตรงตามความหมายและมุมมองของผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลหลังจากพยาบาลประจำการยินยอม โดยการใช้วิธีการ
สนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกอย่างไม่เป็นทางการ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัย
เลือกใช้วิธีการสนทนากลุ่มเป็นวิถีทางในการเข้าถึงข้อมูลในครั้งแรก และเลือกวิธีการสัมภาษณ์
แบบเจาะลึกรายบุคคลต่อไปในผู้ให้ข้อมูลที่มีประเด็นที่ต้องการค้นหาเพิ่มเติม ผู้วิจัยขออนุญาต
บันทึกเทปขณะสัมภาษณ์ และจดบันทึกสั้น ๆ เกี่ยวกับข้อมูลสำคัญทางประเด็นที่ต้องการถามซ้ำ
ในภายหลัง และจดบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสังเกตเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาประกอบการวิเคราะห์
ข้อมูลต่อไป

ขณะสัมภาษณ์ผู้วิจัยสร้างสัมพันธภาพและบรรยากาศอย่างเป็นกันเองโดยเริ่มต้นการ
สนทนาด้วยการพูดคุยเรื่องทั่ว ๆ ไป จนบรรยากาศในการพูดคุยเป็นธรรมชาติ ผู้วิจัยจึงเริ่มการ
สัมภาษณ์เจาะลึกในประเด็นที่ต้องการ โดยใช้แนวคำถามที่เตรียมไว้ เพื่อให้การสัมภาษณ์
ครอบคลุมเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย แนวคำถามนี้สามารถยืดหยุ่นได้ตามบริบทของการ
สัมภาษณ์ ในขณะที่มีการสัมภาษณ์นั้นผู้วิจัยให้ความสำคัญกับเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ที่เป็น

หัวใจในการสัมภาษณ์ เน้นแนวความคิดของผู้ให้ข้อมูลมากกว่าการมุ่งเอาคำตอบตามแนวคำถามที่เตรียมไว้ (กนกนุช ชื่นเลิศสกุล, 2541, หน้า 59) การสัมภาษณ์ แต่ละครั้งใช้เวลาประมาณ 2-2½ ชั่วโมงสำหรับการสนทนากลุ่ม และใช้เวลาประมาณ 45-90 นาทีสำหรับการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล จากนั้นผู้วิจัยขอให้นักหมายผู้ให้ข้อมูลเป็นรายบุคคลเพื่อขอเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในกรณีที่ข้อมูลยัง ไม่มีความชัดเจนหรือมีประเด็นที่น่าสนใจโดยการขอสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล หลังจากการสัมภาษณ์พยายามแต่ละรายสิ้นสุดลง

ผู้วิจัยทำการจดบันทึกข้อมูลในบันทึกภาคสนาม (Field Notes) ในแต่ละวันทันที โดยบันทึกในประเด็นสำคัญที่ค้นพบพร้อมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ วัน เวลา บุคคลที่เกี่ยวข้อง สีหน้าท่าทาง ลักษณะคำพูด น้ำเสียงตามสภาพที่แท้จริง เนื่องจากบันทึกภาคสนามเป็นหลักฐานในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่สำคัญ (นิศา ชูโต, 2540, หน้า 98) ซึ่งจะเป็นข้อมูลที่ช่วยเพิ่มความชัดเจน และครอบคลุมข้อมูลที่ได้จากการบันทึกเทปเสียง และบันทึกข้อมูลที่เป็นความคิดความรู้สึก ตลอดจนปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้วิจัยขณะทำการเก็บข้อมูลด้วย

การสนทนากลุ่มในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจัดสนทนากลุ่มจำนวนสามครั้ง จากการสนทนากลุ่มครั้งแรกผู้วิจัยนำข้อมูลดิบมาถอดเทปคำสัมภาษณ์โดยไม่มีการตีความ จากนั้นนำข้อมูลดิบจากคำสัมภาษณ์และบันทึกข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ข้อมูล (รายละเอียดกล่าวต่อไปในขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล) จนกระทั่งได้ข้อสรุปย่อชั่วคราว ถ้าผู้วิจัยพบว่าข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ในการสนทนากลุ่มครั้งแรกยังไม่สมบูรณ์และชัดเจนเพียงพอ หรือมีประเด็นที่น่าสนใจติดตามต่อไป ผู้วิจัยจะขอความยินยอมและความร่วมมือจากผู้ให้ข้อมูลเป็นรายบุคคลสำหรับการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคลต่อไป จากนั้นผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาวิเคราะห์เป็นขั้นตอนเช่นเดิม ถ้าผู้วิจัยพบว่าการสัมภาษณ์ครั้งนั้นมีข้อสรุปย่อชั่วคราวที่เพียงพอ ผู้วิจัยจะเริ่มนำข้อสรุปย่อชั่วคราวมาสะสมเป็นข้อสรุปสะสมชั่วคราว และเริ่มปรับและสร้างแนวคำถามใหม่โดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากข้อสรุปสะสมชั่วคราวครั้งที่ผ่านมา เป็นฐานในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งต่อไป และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นวงจรเช่นเดิมในการสนทนากลุ่มครั้งที่สอง

เมื่อได้ข้อสรุปสะสมชั่วคราวจากการวิเคราะห์ข้อมูลการสนทนากลุ่มทั้งสองครั้งแล้ว ผู้วิจัยจะใช้วิธีการสนทนากลุ่มในการเก็บรวบรวมข้อมูลอีกครั้งเป็นวงจรสุดท้าย โดยผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาประเด็นใหม่เพิ่มเติมหรือประเด็นที่ไม่ชัดเจน อีกทั้งเป็นวิธีการตรวจสอบความตรงของข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล ซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้จะกระทำเป็นวงจรเช่นเดียวกับการสนทนากลุ่มครั้งที่ผ่านมา จนกระทั่งผู้วิจัยพบว่าการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้นี้มีข้อสรุปสะสมชั่วคราวที่มีความอึด仗ของข้อมูล ผู้วิจัยจึงจะยุติการเก็บรวบรวมข้อมูลและดำเนินการวิจัยในขั้นตอนต่อไป

3. **วิเคราะห์ข้อมูล** ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลหลังจากการเก็บข้อมูลในแต่ละครั้งเสร็จสิ้นลง ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลไปควบคู่กับกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างต่อเนื่อง เพื่อเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลแบบสะสม นำมาสร้างข้อสรุปสะสมชั่วคราว โดยข้อสรุปสะสมชั่วคราวนี้สามารถใช้ในการชี้แนะการสร้างแนวคำถามสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งต่อไป และทำไคอะแกรมไปพร้อม ๆ กันเพื่อลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นลำดับอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดความเข้าใจปรากฏการณ์ที่ศึกษามากยิ่งขึ้น

ในกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยสามารถนำมาลำดับขั้นตอนได้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. นำเทปบันทึกเสียงการสัมภาษณ์มาถอดเทปคำสัมภาษณ์ชนิดคำต่อคำ พร้อมทั้งทำความเข้าใจต่อคำสัมภาษณ์และบันทึกจากการสังเกตปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นของผู้ให้ข้อมูลขณะสัมภาษณ์ และเขียนบันทึกลงในแบบบันทึกการถอดความและให้รหัสเบื้องต้น
2. อ่านทบทวนข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการถอดเทปคำสัมภาษณ์และบันทึกอย่างพิถีพิถันหลาย ๆ ครั้ง เพื่อให้เกิดความเข้าใจตามข้อความนั้น ๆ นำข้อมูลที่ได้จากแบบบันทึกการถอดความมาให้รหัสเบื้องต้นซึ่งเป็นรหัสข้อมูล ด้วยภาษาที่สามารถสื่อได้ตรงตามความหมายของผู้ให้ข้อมูล
3. จัดรหัสข้อมูลที่ได้ให้เป็นหมวดหมู่หรือแนวเรื่อง โดยนำรหัสที่มีแนวคิดคล้ายคลึงกันมารวมเป็นหมวดหมู่เดียวกันเพื่อให้ความหมาย โดยหมวดหมู่ที่จัดเป็นกลุ่มจะได้มาจากคำบรรยายต่าง ๆ ที่เป็นข้อมูลเบื้องต้นและเป็นคำที่มีความเชื่อถือได้ สามารถตรวจสอบได้จริง จากนั้นคัดลอกข้อมูลที่ไม่วัดข้องกันออก โดยนำข้อมูลที่ได้มาบันทึกลงในแบบบันทึกให้รหัสและหมวดหมู่ที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล
4. นำข้อมูลจากแบบบันทึกให้รหัสและหมวดหมู่ที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลมาสร้างเป็นข้อสรุปย่อชั่วคราว (Memoing) โดยให้ผู้แทนจากผู้ให้ข้อมูลในครั้งนั้นเป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ พร้อมทั้งให้แสดงความคิดเห็นลงในแบบบันทึกการตรวจสอบความตรงของการนำเสนอประสบการณ์การช่วยฟื้นคืนชีพของพยาบาลประจำการแผนกอุบัติเหตุและฉุกเฉิน
5. นำผลการแสดงความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลจากการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล และข้อสรุปย่อชั่วคราวมาสรุปรวบรวมอีกครั้ง เพื่อนำมาสร้างข้อสรุปสะสมชั่วคราว
6. จัดทำไคอะแกรมไปพร้อม ๆ กัน และนำข้อสรุปสะสมชั่วคราว (เป็นข้อสรุปที่สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามข้อค้นพบที่เกิดขึ้น จากการเก็บข้อมูลในครั้งต่อไป) ที่ได้มาจัดเป็นลำดับและเชื่อมโยงความหมายของรหัสที่กำหนดโดยใช้ไคอะแกรม ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งที่จะเพิ่มความไวทางทฤษฎีและชี้นำทิศทางการเก็บข้อมูลในครั้งต่อไป

7. ดำเนินการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นที่ไม่ชัดเจนหรือไม่ลึกซึ้ง ด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้อย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ เพื่อค้นหาข้อสรุปสะสมชั่วคราว ซึ่งข้อสรุปสะสมชั่วคราวนี้ สามารถปรับเปลี่ยนได้ตลอดเวลาให้เกิดความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ที่เพิ่มขึ้น (Successive Approximation) โดยตัดข้อมูลหรือข้อสรุปเดิมที่ไม่สอดคล้องทิ้งไป

8. นำข้อสรุปสะสมชั่วคราวที่มีความอิ่มตัวของข้อมูล (Data Saturated) กล่าวคือเป็นข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลซ้ำหลาย ๆ ครั้ง โดยมีการยืนยันข้อมูลที่ได้มาจากการเก็บข้อมูลครั้งก่อน และไม่มีการเปลี่ยนแปลงเป็นประเด็นอื่น ๆ เพิ่มขึ้นอีก (Morse, 1994 cited in Streubert & Carpenter, 1992, pp. 22-23) มาเขียนโครงร่างผลการวิเคราะห์ข้อมูลและข้อสรุป จากนั้นนำมาให้ผู้แทนพยาบาลประจำการ (ผู้ให้ข้อมูล) เป็นผู้ตรวจสอบความตรงของข้อมูลเป็นครั้งสุดท้าย ถ้าไม่มีข้อมูลใหม่เพิ่มเติม ผู้วิจัยนำมาเขียนรายงานการวิจัยหรือวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์ต่อไป

ระยะที่ 3 ระยะเขียนรายงานการวิจัย

ภายหลังจากเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลในภาคสนามเสร็จสิ้น จนกระทั่งพบว่าข้อมูลมีความอิ่มตัวและทำการตรวจสอบความตรงของข้อมูลจากการวิเคราะห์แล้ว ผู้วิจัยเตรียมการเขียนรายงานฉบับสมบูรณ์เพื่อนำเสนอเป็นวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์ต่อไป ผู้วิจัยสามารถแบ่งขั้นตอนในการเขียนรายงานการวิจัย 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนเขียนรายงานการวิจัย และขั้นตอนปรับแก้ใบรายงานการวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 เขียนรายงานการวิจัย ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนการเขียนเนื้อหาของรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ ผู้วิจัยมีขั้นตอนการเขียนรายงาน (เบญจา ยอดคำณิน-แอ็ดติภักดิ์, 2533, หน้า 262-268) ดังนี้

1. ตรวจสอบ ทบทวน และจัดระเบียบแฟ้มข้อมูล หรือแบบบันทึกการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นให้มีความสอดคล้องกับหมวดหมู่ของแนวเรื่องที่ได้กำหนดขึ้นจากการศึกษาโดยหมวดหมู่หรือแนวเรื่องที่กำหนดขึ้นเป็นแนวความคิดหลักที่ผู้วิจัยใช้ในการวิเคราะห์ และเขียนรายงานการวิจัย โดยกำหนดหัวข้อในการเขียนรายงานให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยในหัวข้อเรื่องต่อไปนี้คือ

- 1.1 ความหมายการช่วยฟื้นคืนชีพของพยาบาลประจำการ
- 1.2 กระบวนการช่วยฟื้นคืนชีพของพยาบาลประจำการ แผนกอุบัติเหตุและฉุกเฉิน

1.3 ใจชัยที่เกี่ยวข้องในการช่วยฟื้นคืนชีพของพยาบาลประจำการ

1.4 ผลที่ได้รับจากการช่วยฟื้นคืนชีพของพยาบาลประจำการ

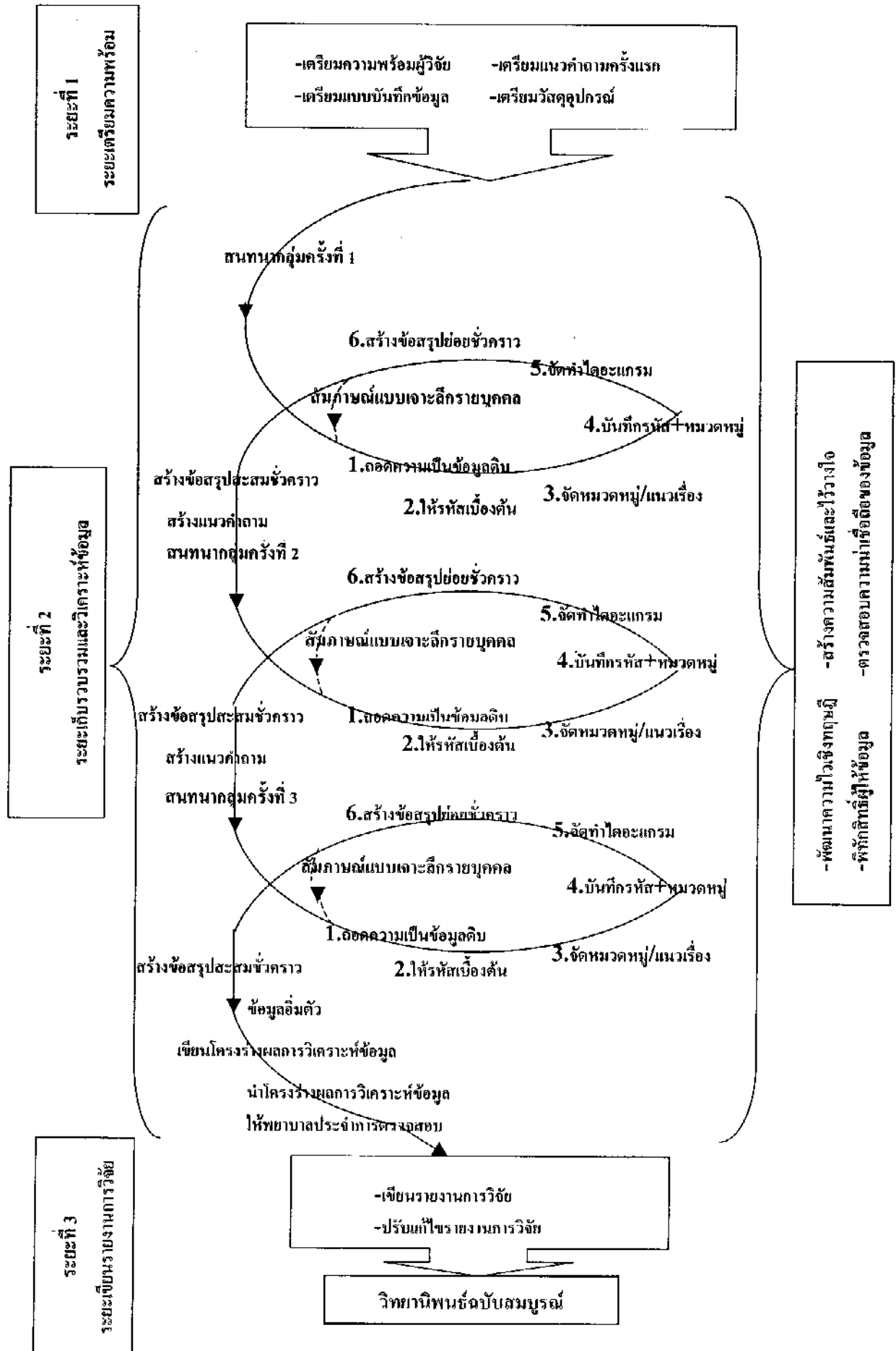
2. จัดระบบข้อมูลให้สอดคล้องกับหัวข้อเรื่อง จัดระบบข้อมูลในหมวดหมู่ให้สอดคล้องกับแนวเรื่องที่ศึกษาแล้ว ทบทวนจุดประสงค์ของการวิจัยควบคู่ไปกับทบทวนข้อมูลจากเพิ่มการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น เพื่อดูแนวโน้มหรือทิศทางของข้อมูลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3. วางเค้าโครงการเขียนรายงานการวิจัยคร่าว ๆ ก่อนเริ่มต้นการเขียนรายงาน (สุภางศ์ จันทวานิช, 2542, หน้า 164) เพื่อให้รายงานการวิจัยมีเรื่องที่ผู้วิจัยต้องการตอบปัญหาในการวิจัย ทำให้มีกรอบและแนวทางในการเขียนที่มีความสอดคล้อง ต่อเนื่องกันไปตลอดทั้งรายงาน และทำให้เกิดความรวดเร็วในการเขียน

4. เขียนรายงานการวิจัย โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากการศึกษานำร่อง (Pilot Study) ข้อมูลจากภาคสนาม และผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ผ่านการตรวจสอบความตรงจากพยาบาลประจำการ (ผู้ให้ข้อมูล) มารวบรวมและเรียบเรียงใหม่อีกครั้งตามหัวข้อเรื่องที่จำแนกไว้ จากนั้นนำเสนอข้อมูลที่เป็นสาระสำคัญ โดยการใช้คำอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นตามระดับความซับซ้อนของข้อมูลตามหลักตรรก คำนึงถึงการเขียนที่มีความถูกต้อง ชัดเจน รัดกุม มีความกลมกลืน และต่อเนื่องของการนำเสนอข้อมูล เน้นประเด็นที่เป็นหัวใจสำคัญของการวิจัยด้วยภาษาทางวิชาการ (สุภางศ์ จันทวานิช, 2542, หน้า 162-169) เมื่อเสร็จสิ้นการเขียนรายงานผู้วิจัยนำเสนอรายงานต่อคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ขั้นตอนที่ 2 ปรับแก้ไขรายงานการวิจัย ตามคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ หลังจากนั้นนำเสนอรายงานการวิจัยเป็นวิทยานิพนธ์ต่อบัณฑิตวิทยาลัยและเผยแพร่สู่สาธารณชน

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถนำเสนอกระบวนการดำเนินการวิจัยได้ดังภาพที่ 5 ต่อไปนี้

ภาพที่ 5 กระบวนการดำเนินการวิจัย